

**REPRESENTASI NILAI-NILAI KEHIDUPAN (NILAI
KEMANUSIAAN) DALAM KUMPULAN PUISI PERCAKAPAN
PALING PANJANG PERIHAL PULANG PERGI KARYA
THEORESIA RUMTHE & WESLLY JOHANNES SEBAGAI
ALTERNATIF BAHAN AJAR SASTRA KELAS X SMA**

Oleh

**Amelia Rizki Aprilianti
NPM 185030075**

ABSTRAK

Pembelajaran bahasa Indonesia tidak hanya memuat materi ketatabahasaan, tetapi juga materi kesastraan. Terdapat beragam bentuk karya sastra yang dipelajari oleh peserta di sekolah, salah satunya yakni puisi. Puisi merupakan karya sastra yang memuat nilai-nilai kehidupan, salah satunya yaitu nilai kemanusiaan. Penelitian ini berisi analisis representasi nilai kemanusiaan yang terdapat dalam kumpulan puisi Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi Karya Theoresia Rumthe & Weslly Johannes, serta bertujuan untuk menciptakan suatu bahan ajar baru yang inovatif terkait pembelajaran puisi di kelas X SMA. Metode penelitian yang digunakan adalah kualitatif deskriptif yang memfokuskan pada deskripsi objek penelitian. Terdapat dua sumber data dalam penelitian ini, yaitu data primer dan sekunder. Adapun, teknik pengumpulan data yang digunakan ialah studi pustaka, dokumentasi, dan analisis. Hasil penelitian ini ialah (1) terdapat 22 puisi yang dianalisis dari total 112 puisi menggunakan teknik *Simple Random Sampling* (2) 7 puisi yang merepresentasikan nilai religius, 6 puisi yang merepresentasikan nilai kedamaian, 16 puisi yang merepresentasikan nilai cinta, 9 puisi yang merepresentasikan nilai kebajikan dan 10 puisi yang merepresentasikan nilai kerja keras (3) hasil analisis nilai-nilai kehidupan (nilai kemanusiaan) dalam kumpulan puisi Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi Karya Theoresia Rumthe & Weslly Johannes sudah sesuai dengan tuntutan bahan ajar serta komponen kurikulum 2013 seperti KI, KD, materi, bahasa, dan perkembangan psikologi peserta didik (4) Modul bahan ajar yang disusun berdasarkan hasil analisis data penelitian telah divalidasi oleh dua orang validator ahli dalam bidang bahasa Indonesia, serta dinyatakan layak digunakan sebagai alternatif bahan ajar sastra di kelas X SMA.

Kata Kunci: *Representasi, nilai kemanusiaan, puisi, bahan ajar*

**LIFE VALUES (HUMANITY'S VALUES) REPRESENTATION OF
THE POETRY ANTHOLOGY TITLED PERCAKAPAN PALING
PANJANG PERIHAL PULANG PERGI BY THEORESIA RUMTHE &
WESLLY JOHANNES AS AN ALTERNATIFE LITERATURE
MATERIAL STUDY IN TENTH-GRADE HIGH SCHOOL**

By

**Amelia Rizki Aprilianti
NPM 185030075**

ABSTRACT

Indonesian studies not only contain grammar but also literature. There are various forms of literature learned at school, such as poetry. Poetry is one of the kinds of literature that contains life values, such as humanity's values. This research contains an analysis of humanity value representation of the poetry anthology titled Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi by Theoresia Rumthe & Weslly Johannes. After that, this research has a purpose to create a new innovative material study related to poetry studies in tenth-grade high school. This research uses the descriptive qualitative method that focused on the description of the main object. There are two data sources for this research, the primer data source, and the seconder. Meanwhile, the techniques of data collection in this research are book studies, documentation, dan analysis. The result of this research are (1) there are 22 poetries analyzed from 122 total using the Simple Random Sampling technique (2) 7 poetries represent religious values, 6 poetries represent peace values, 16 poetries represent love values, 9 poetries represent virtue values, and 10 poetries represent work hard values (3) The analysis result about humanity value representation of the poetry anthology titled Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi by Theoresia Rumthe & Weslly Johannes has suitable with the pursuit of material studies and also the Curriculum 2013's components, such as Core Competence, Fundamental Competence, aspect of content, language, and the psychological development of tenth-grade students (4) The module had been arranged by the analysis result of the research had been also validated by two expert validators who have expertise in the Indonesian language field, and also declared suitable to use as an alternative literature material study in tenth-grade high school.

Keywords: *Representation, humanity value, poetry, material study*

**REPRESENTASI NILAI-NILAI KAHIRUPAN (NILAI KEMANUSAAN)
DINA KUMPULAN PUISI PERCAKAPAN PALING PANJANG
PERIHAL PULANG PERGI KARYA THEORESIA RUMTHE & WESLLY
JOHANNES PIKEUN ALTERNATIF BAHAN AJAR SASTRA KELAS X
SMA**

Ku

**Amelia Rizki Aprilianti
NPM 185030075**

RINGKESAN

Pangajaran basa Indonesia henteu ngan saukur ngandung matéri tata basa hungkul, tapi ogé matéri kasastraan. Aya sababaraha wangun karya sastra anu diulik ku murid di sakola, salah sahijina nyaéta puisi. Puisi téh mangrupa karya sastra anu ngandung nilai-nilai kahirupan, salah sahijina nyaéta nilai kamanusaan. Panalungtikan ieu ngandung analisis representasi nilai kamanusaan anu aya dina kumpulan puisi Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi karya Theoresia Rumthe & Weslly Johannes, sarta boga tujuan pikeun nyiptakeun hiji bahan ajar anyar anu inovatif ngeunaan pangajaran puisi di kelas X SMA. Metode panalungtikan anu dipaké nyaéta kualitatif deskriptif anu ngafokuskeun kana deskripsi objek panalungtikan. Aya dua sumber data dina panalungtikan ieu, nyaéta sumber data primer jeung sekunder. Sedengkeun, teknik pangumpulan data anu dipake diantawisna nyaéta studi pustaka, dokumentasi, jeung analisis. Kénging panalungtikan ieu nyaéta (1) aya 22 puisi anu dianalisis tina total 112 puisi anu ngagunaken teknik Simple Random Sampling (2) 7 puisi anu ngarepresentasikan nilai religius, 6 puisi anu ngarepresentasikan nilai kedamaian, 16 puisi anu ngarepresentasikan nilai cinta, 9 puisi anu ngarepresentasikan nilai kebajikan dan 10 puisi anu ngarepresentasikan nilai kerja keras (3) hasil analisis nilai-nilai kahirupan (nilai kamanusaan) anu aya dina kumpulan puisi Percakapan Paling Panjang Perihal Pulang Pergi karya Theoresia Rumthe & Weslly Johannes téh geus saluyu jeung tuntutan bahan ajar sarta komponen kurikulum 2013 saperti KI, KD, materi, basa, jeung psikologi murid (4) modul bahan ajar anu disusun dumasar kana hasil analisis data panalungtikan ogé geus divalidasi ku dua urang validator ahli dina widang basa Indonesia, sarta dinyatakeun pantes dipake pikeun alternatif bahan ajar sastra di kelas X SMA.

Kata Kunci: *Representasi, nilai kamanusaan, puisi, bahan ajar*